

מכון מניטו

כי מציון - פרשת פקודי

[*] למאמרים נוספים והקלטות של מניטו בעברית - חפשו 'מכון מניטו' בגוגל וביוטיוב

דבר תורה לפרשת שבוע שכתב הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, שדמה קדר, בלה בל אנג', בת שבע גד' ואיתי קולינ * ה"ע - הערת העורכים

תכלית המשכן

בספר שמות יש אחת-עשרה פרשות, שאפשר לחלקן לשני חלקים. החלק הראשון, מתחילת הספר עד סוף פרשת משפטים, מתאר את השלבים השונים של יציאת מצרים. החלק השני, מפרשת תרומה עד סוף הספר, מורכב מפרשיות שעיקר עניינן הוא בניית המשכן. וקיים קשר הדוק בין שני החלקים.

א. תכליתה של יציאת מצרים, המציינת את קץ הגלות, היא כמובן הכניסה לארץ ישראל, ארץ העברים המכונה בזמן האבות "ארץ כנען" על שם הכיבוש הכנעני שהתרחש באותה תקופה¹. דבר זה מוזכר במפורש הן בהבטחות לאברהם אבינו לגבי קץ הגלות והן "בתוכנית הגאולה" הנאמרת למשה:

והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני ה' (שמות ו, ח).

"הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה... ונתתי אותה..." - יש לשים לב שהפסוקים אינם מדברים על "הארץ המובטחת" אלא הארץ הנתונה לישראל. שני הביטויים האלה מצביעים על שתי גישות שונות לחלוטין ביחס לארץ ישראל. מהביטוי "הארץ המובטחת" משתמע כאילו יש תנאים לקיום ההבטחה, ולכן ביטוי זה משמש כתירוץ ליהודים שאינם שבים לארץ אבותם. אך מקורו של הביטוי בתרגומים של התנ"ך על ידי נוכרים.

אבל ארץ ישראל לא "הובטחה" לאברהם יצחק ויעקב. הרי היא כבר הייתה ארץ העברים, ומה שנאמר להם הוא אישור שמכל העברים, כלומר עמים אחרים מצאצאי עבר, רק בני ישראל יירשו אותה.

ב. יתר על כן, סדר הפרשות בספר שמות מורה שתכלית השיבה אל ארץ ישראל היא בניית המקדש. המשכן שבמדבר הוא דגם מבשר לבית המקדש שייבנה בירושלים. ולכן חייבים לשאול: לשם מה יש לבנות בית מקדש?

בית המקדש, בית המפגש

התורה מתחילה בסיפור מעשה בראשית. בששת ימי המעשה ה' מעצב את העולם כבית ראוי לאדם. עם הופעת האדם בעולם, ה' שובת ממלאכת הבריאה. העולם נכנס אל תוך היום השביעי, יום שבת לה'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת (בראשית ב, ג)

תולדות האדם מתחילות כאן. עולם המתנהל לפי חוקים קבועים הוא תנאי הכרחי לקיומו של אדם בעל בחירה חופשית. לו אותו עולם נברא לא היה מתקבע על פי חוקי הטבע המייצבים את סדרי הופעתו, חירות האדם הייתה נטולת יסוד איתן.

יוצא אם כן שמעשה בראשית הוא כביכול חלקו של ה' בבריאת העולם: לבנות עולם שהאדם יכול לשכון בו. האדם מצדו מקבל על עצמו אחריות על העולם של היום השביעי, ומשימתו היא לסדר את העולם כך שגם ה' יוכל לשכון בו. וזהו פשט הפסוק:

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם (שם, כה, ח)

בסיפור מעשה בראשית, אין פסוק האומר 'ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי'². משתמע מכך שיום השביעי לא הסתיים. העולם הנברא הפך לטבע כדי לאפשר את פועלו של האדם. ההיסטוריה של העולם מתרחשת ביום השביעי יום זה יסתיים עם ימות המשיח, ערב יום השמיני, היום שאליהו הנביא מבשר אותו. משום כך, במוצאי שבתות, כלומר בערב יום השמיני, אנחנו מקבלים את פני אליהו הנביא מבשר הגאולה.³

המטרה היא להפוך את העולם לבית משותף לה' ולאדם. הבית המשותף הזה הוא בית המקדש. לא מקרה הוא שיום חנוכת המשכן נקרה בתורה **היום השמיני**.⁴

¹ וַיַּעֲבֵר אֲבְרָם בְּאַרְצָא עַד מְקוֹם שְׁכָם עַד אֵלוֹן מוֹרְהָ וְהַכְנַעֲנִי אֵזַ בְּאַרְצָא (בראשית יב, ו), רש"י: "והכנעני אז בארץ": היה הולך וכובש את ארץ ישראל מזרעו של שם..."

² בסיפור מעשה בראשית יש תבנית קבועה. כל יום מסתיים בפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר, יום...". המציון סיומו של שלב אחד ואת המעבר לשלב הבא. אך ביום השביעי, אין פסוק כזה. (ה.ע., מפיו של מניטו). ראו גם הקלטה בעברית של מניטו ביוטיוב: "שבת הבורא".

³ מפיו של מניטו.

⁴ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי ... (ויקרא ט, א). רש"י: "שמיני למלואים הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום..."